

MİLLÎ KÜTÜPHANEDE KAYITLI 3692 NUMARALI ŞİİR MECMUASI

*Bahir SELÇUK**

*Ahmet BELLİBAŞ***

ÖZET

Mecmualar, dönemlerinde rağbet gören manzum veya mensur edebî ürünlerin günümüze kadar gelmesini sağlayan ve bu yönüyle de edebiyat tarihi açısından önem arz eden klâsik kaynaklardandır. Şiir ağırlıklı Türk edebiyatında özellikle şiir mecmuaları önemli bir yere sahiptir. Yazıldıkları dönem okuyucusunun beğenisine göre şekillenmiş olan şiir mecmuaları, bugünkü seçme şiir defterleri veya antolojileri hükmündedir. Özellikle temel kaynaklarda tespit edilemeyen şairleri veya şiirleri içermesi, bunun yanında zaman zaman divan sahibi şairlerin divanlarında yer almayan kimi şiirlere yer vermesi, ya da en azından içerdiği şiirlerle divanlardaki şiirlerle karşılaştırma imkânı sunması mecmuaların önemini artırmaktadır. Divanların tespit ve teşkilinde başvuru kaynağı olmaları yönüyle de mecmualar araştırmacılara büyük katkılar sağlar.

Şiir mecmuaları yayımlandıkça edebiyat tarihlerindeki birtakım bilgilerin düzeltilmesi, genişletilmesi ya da güncellenmesi söz konusu olacaktır. Böylece süreç içerisinde, henüz karanlık olan Türk edebiyatı tarihinin bazı sayfaları aydınlatılacak, akıllardaki kimi sorulara da cevap bulunacaktır.

Bu amaçla, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda kayıtlı olan ve ağırlıklı olarak tasavvufî şiirlerden oluşan, müellifi ve telif tarihi belli olmayan Yz. A. 3692 numaralı şiir mecmuasının (Mecmû'a-i Eş'âr) tanıtımı amaçlanmıştır. Çalışma, 107 varak, 265 manzum parçadan oluşan geniş hacimli mecmuanın sadece içeriğini ortaya koyma gayesi güttüğü için manzumelerin tamamı verilmeyip yalnızca ilk beyit veya bentleri verilmiş, metin karşılaştırmasına gidilmemiş, manzumeler de mecmuadaki sıraya göre verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: şiir, mecmua, Millî Kütüphane, tasavvuf.

*Doç. Dr. Adıyaman Üniversitesi Fen Edebiyat Fak., Türk Dili ve Ed. Bölümü, El-mek: bahirselcuk@gmail.com

** Türkçe Öğr./Yüksek Lisans Öğrencisi, Şanlıurfa Uğurlu Ortaokulu, El-mek: ahmetbellibas@hotmail.com

**A POEM MECMUA REGISTERED IN NATIONAL LIBRARY
WITH THE NUMBER OF 3692**

ABSTRACT

In terms of literature history mecmuas are valuable sources enabling various poetic and prose works in demand in its age come to our day. Considering that Turkish Literature is a poem-based literature, it can be understood that poem mecmuas have great importance. Shaped according to taste of readers of their written ages, poem mecmuas are the same today's poem anthologies. Although they include poetic passages taking place in diwans, they contributes much to researchers in terms of including poems and original knowledge which can't be found in diwans, being a reference guide during the process of detection and formation of diwans. Especially the journals including poets and poems that can't be detected in basic references have great importance. Besides, as they include poems of diwan poets which aren't available in the their diwans and as they give the opportunity of comparing these poems with available ones, the importance of these poem mecmuas has increased.

As long as these poem mecmuas are published, some knowledge in history of literature will be a matter of being corrected, expanded or updated. Thus some of the knowledge in history of literature which is still not known will be set light.

In accordance with this purpose, we try to contribute to this process by establishing the poem mecmua (Mecmû'a-i Eş'âr) with the number of Yz. A. 3692 which is registered to Manuscript Collection in National Libray, is largely formed of sufistic poem and whose author and copyright date is unknown. As the purpose in this work is to introduce the mecmua and to reveal the content of it, text comparison is not done and the poems are given according to their order in mecmua.

Key Words: poem, mecmuas, National Library, sufism.

GİRİŞ

Sözlükte “cem olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, top, tüm” (Devellioğlu, 2000: 596) anlamına gelen mecmua, edebî terim olarak seçme şiirleri veya muhtelif konulardaki bilgileri içeren yazıların toplandığı eserleri ifade etmektedir. “mecâmî, mecma’, câmi” gibi cem’ kökünden türetilmiş sözcükler ve Osmanlı Türkçesinde “cüzdân”, defter, cerîde” sözcükleri de mecmua kullanılmıştır (Uzun, 2003: 265).

Mecmualar başlangıçta âyet, hadis, fetva, dua, hutbe, şiir, ilahi, şarkı, mektup, latife, lugaz, muamma gibi türlerin, ilaç tarifleri ve faydalı bilgilerin, çeşitli notların, tarihî belge ve kayıtların yazıldığı bir not defteri olarak ortaya çıkmış, daha sonraki süreçte düzenli bir tertip ve şekle bürünerek yerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif eser özelliği kazanmıştır. Bir telif türü olarak gelişimini tamamladıktan sonra telif bir kitap özelliği kazanmıştır (Uzun, 2003: 265).

Pek çok bilgi ve belgeyi, manzum ve mensur parçayı içerebilen mecmualar, tek bir konu etrafında da teşekkül edebilirler. Hadis mecmuaları (mecmû'atü'l-ehâdis), fetva mecmuaları

Turkish Studies

(mecmû'a-i fetâvâ), dua mecmuaları (mecmû'a-i ed'îye), tarih manzumelerini içeren mecmualar (mecmû'a-i tevârîh), fevâid mecmuaları (mecmû'a-i fevâ'id), hutbe mecmuaları (mecmû'atü'l-huteb), tıpla ilgili mecmualar (mecmû'a-i tıb, mecmû'a-i mücerrebât, mecmû'a-i mu'âlece), gizli ilimlerden bahseden mecmualar (mecmû'atü'l-havâss, mecmû'a-i cıfr ve reml, mecmû'a-i ilm-i nücûm, mecmû'a-i tısmât, mecmû'a-i melâhîm, mecmû'a-i vefk), letaif mecmuaları (mecmû'atü'l-letâ'if), zikir ve evrâd mecmuaları (mecmû'a-i zikr ü evrâd)... bu mecmuaların başlıcalarını oluşturur. Fakat edebî açıdan çeşitli şekil ve türlerde yazılmış manzumeleri toplayan kaside mecmuaları (mecmû'atü'l-kasâ'id), naat mecmuaları (mecmû'atü'n-nu'ût), gazel mecmuaları (mecmû'a-i gazeliyât), nazire mecmuaları (mecmû'atü'n-nezâ'ir), rubai mecmuaları (mecmû'a-i rubâ'iyât), terkîb-bend mecmuaları (mecmû'a-i terkîb-bend), tercî-bend mecmuaları (mecmû'a-i tercî-bend), müstakil beyitler içeren mecmualar (mecmû'a-i ebyât), birden çok şairin divanlarını barındıran mecmualar (mecmû'atü'd-devâvîn)" önem taşımaktadır (Gıynaş, 2011:246).

Mecmualar, edebiyat tarihinde büyük bir boşluğu doldurmaktadır. Bazen edebiyat tarihinin asıl kaynaklarına yardımcı olur, bazen yegâne kaynak olarak işlev üstlenir. Mecmualar, içinde barındırdığı şiir ve şairle dönemin okuyucu zevkini ve şairin okunurluğunu, popüleritesini yansıtır. Edebiyat tarihinin birinci dereceden kaynakları olan tezkirelere yansımamış birçok şair, şiir, tür ve belgede de mecmualar edebiyat tarihinin vazgeçilmez kaynakları durumundadır. (Aydemir, 2007:123)

Edebî değer taşıyan mecmuaların araştırmacıları peşin hükümlü olmaktan uzak tuttuğunu, bir eserin en eski metnine mecmualarda ulaşılabildiği için bu tür eserlerin önemli olduğunu belirten Ali Cânib, tezkirelerde yer alan abartılı övgülerin yanıltıcı olduğunu, bir şairin kendi döneminde yazılmış bir mecmuanın ancak doğru bir fikir verebileceğini belirtmiştir. (Gıynaş 2004:247'ten).

Yakın zamana kadar yeterince rağbet görmemiş olan mecmualar, kültür ve edebiyat tarihimiz açısından büyük önem taşımaktadır. Mecmualar üzerine yapılan çalışmalar arttıkça Türk şiiri ile ilgili bilgi ve bulgular artacak; tashih ve tekmil noktasında önemli gelişmeler olacaktır. Mecmua, yazarının ilmî seviyesini, görüş ve düşüncelerini, beğenisini kısaca bireysel dünyasını yansıttığı için bir bakıma bir ajanda hükmündedir. Diğer yandan mecmualar, yazıldıkları dönemin siyasî ve sosyal etkilerini, gelenek ve göreneklerini de aksettirmektedir.

Mecmualarda, yazım yanlışları, bilgi eksiklikleri ve hatalarla sıkça karşılaşmaktadır. Özellikle içerdikleri bilgi, görüş ve düşüncelerin, manzum parçaların sıhhat derecesi çeşitli tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle mecmualarda rastlanan şiirlere, yeni bilgilere ihtiyatla yaklaşmak gerekmektedir. Süreç içerisinde, yapılacak ayrıntılı çalışma ve mukayeseler, mecmualardaki malzemenin sıhhat derecesinin belirlenmesinde etkin bir rol oyanacaktır.

A. 3692 Numaralı Şiir Mecmuasının Genel Özellikleri

107 varaktan oluşan ağırlıklı olarak tasavvufî şiirlerin yer aldığı, müellifi ve telif tarihi belli olmayan Millî Kütüphane'de kayıtlı bu mecmuanın yazarı ve yazılış tarihi belli değildir. Şairlerin ölüm tarihlerine bakıldığında mecmuanın yakın dönemlerin ürünü olduğu anlaşılır. Mecmuada 16 manzumesi yer alan Mustafa Zekâyî (ö.1812)'nin ölüm tarihi, mecmuanın yazılış tarihine dair bir ipucu niteliğindedir. Bu veriden hareketle mecmuanın (en geç) 19. yüzyılın başlarında tertip edildiği söylenebilir.

Millî Kütüphane'de 06 Mil Yz. A 3692 numarada "Mecmû'a-i Eş'âr" ismiyle kayıtlı mecmua, 210×130-150×80 mm. ölçülerindedir. Taç filigranlı, bez sırtlı, yeşil kâğıt kaplı mukavva ciltli, nesih yazılı, sözbaşları kırmızı, numaralandırılmış yapraklardan önce üç sayfada fihrist yer almaktadır. Genelde her şairden sonra bir sayfa boş bırakılmıştır. Bu boş sayfalardan bazılarında farklı yazı tipi ve bozuk bir yazıyla daha sonradan bazı manzumeler eklenmiştir. Mecmua yazarı,

Turkish Studies

yaşadığı dönemde revaçta olan çoğu bestelenmiş şiirlere yer vermiştir. Mecmûanın tertibinde vezin, kafiye veya nazım şekli gibi bir tasnif görülmemektedir.

Mecmua, imla bakımından pek sıhhatli görünmemektedir. ى harfi yerine bazen ب harfi kullanılmış (yâri yerine bâri), bazı kelimeler yanlış yazılmıştır (“tatmış” yerine “tamış”; “yüzi” yerine “yüze”). Eksik veya fazla sözcük nedeniyle bazı mısralarda vezin bozukluğu meydana gelmiştir (hüs[ni]nüñ).

Şairin, bir anlamda da dönemin dinî-tasavvufî şiir beğenisini yansıtan mecmuada 100b’ye kadarki kısımda 34 şaire ait “ilahi, tevhid, münacat, naat” türünde dinî-tasavvufî muhtevalı şiirlere, 101b’den sonraki kısa bölümde beyit, gazel, nazire ve tahmislere yer verilmiştir. Mecmuada yer alan şairler aşağıda verilmiştir:

“Azîz Mahmûd Hüdâyî (ö.1598), Bursalı İsmâil Hakkı (ö.1725), Niyâzî-i Mısırî (ö.1693), Yûnus Emre (ö.1321)/Âşık Yûnus (1438?), Zekâyî (ö.1812), Eşrefoğlu Rûmî (ö.1470?), Abdülahad Nûrî (ö.1651), Şems-i Tebrîzî(?) (ö.1248), Akşemseddîn (ö.1459), Seyfî (Seyfullah Nizamoğlu) (ö.1602), Sezâyî (Hasan Sezâyî) (ö.1737), Üftâde (ö.1580), Derviş Himmet (ö.1684), Nasûhî (ö.1717), Rûşenî (Dede Ömer) (ö.1487), Fazlî (ö.1563?), Nahîfî (ö.1739), Gafûrî (ö.1667), Nesîmî (17. Yy.), Mevlânâ (ö.1273), Şeyh Gâlib (ö.1798), Gavsî Dede (ö.1697), Zârî Efendi (ö.1687), Nakşî (ö.1654), Mustakîm-zâde (ö.1788), Zekâyî (ö.1812), Mahvî (ö.1715), Hâcî Bayrâm Velî (ö.1429), Meftûnî (II. Mustafa) (ö.1703), Yahyâ (Taşlıcalı) (ö.1582), Muhyî (ö.1611), Abdulhay (ö.1705), Kenzî (ö.1714), Fenâyî (ö.1665)” dinî-tasavvufî muhtevalı şiirlerine yer verilen şairlerdir. “Esrâr Dede (ö.1796), Neş’et (ö.1799), II. Selîm (ö.1574), Rif’at Beg (ö.1785?), Şehdî (ö.1727), III. Selîm (ö.1808), Ebu Su’ûd Efendi (ö.1574), Bâkî (ö.1600)” de beyit, gazel, tahmis gibi nazım şekillerine yer verilen şairlerdir.

Mecmuada toplam 265 manzum parça bulunmaktadır. Özellikle Azîz Mahmûd Hüdâyî (77), Niyâzî-i Mısırî (35), Bursalı İsmâil Hakkı (25), Yûnus Emre/Âşık Yûnus (25), Zekâyî (16) ve Eşrefoğlu Rûmî (11)’nin şiirleri geniş yer tutmaktadır. (bkz. Tablo I)

Şair	Nazım şekli									TOPLAM	
	Beyit/Müfred	Gazel	Kaside	Murabba	Muhammes	Tahmis	Nazım	Kıta	Terci-bend		Hece ile koşma veya gazel biçiminde
Azîz Mahmûd Hüdâyî		19		30	3					25	77
Bursalı İsmâil Hakkı		20		2			1			2	25
Niyâzî-i Mısırî		24		1	2					8	35
Yûnus /Âşık Yûnus		5								20	25
Eşrefoğlu Rûmî		11									11
Abdülahad Nûrî		6		1							7
Şems-i Tebrîzî		5									5
Akşemseddîn		1									1
Seyfî (Seyfullah Nizamoğlu)		5								1	6
Sezâyî (Hasan Sezâyî)		4		2	1						7

Turkish Studies

Üftâde		2								2
Dervîş Himmet		1							2	3
Nasûhî				2						2
Rüşenî (Dede Ömer)					1					1
Fazlî				1						1
Nahîfî		2								2
Gafûrî		1		1						2
Nesîmî		3								3
Mevlânâ		2		1						3
Şeyh Gâlib				2						2
Gavsî Dede							1			1
Zârî Efendi							1			1
Nakşî		4		1						5
Mustakîm-zâde								1		1
Zekâyî		15							1	16
Mahvî		1								1
Hâcî Bayrâm Velî									1	1
Meftûnî (II. Mustafa)		1								1
Yahyâ (Taşlıcalı)		1								1
Muhyî		1								1
Abdulhay		1								1
Kenzî		1								1
Fenâyî		1								1
Mahlassız					1					1
Esrâr Dede							1?			1
Neş'et					1					1
III. Selîm (İlhamî)		1								1
Rif'at Beg							1			1
Şehdî							1			1
II. Selîm (Selîmî)		1								1
Ebu Su'ûd Efendi		2								2
Bâkî		1					1			2
Şairi tespit edilmeyen		1								1
Hâfız-ı Şirâzî		1								1

Tablo I

Tasavvufî şiirlerin ağırlıklı olduğu mecmuada “Nutm-ı hazret-i...” şeklinde başlayan başlıklarla şairlerin isimleri verilmekte ardından şiirler sıralanmaktadır. Dinî-tasavvufî içeriğinden dolayı ilahî türü içerisinde değerlendirilebilecek bu manzumelerin nazım şekilleri ile ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Hem hece hem de aruzla yazılmış örneklerin yer aldığı mecmuada ağırlıklı olarak gazel ve koşma nazım biçimleri dikkat çekmektedir. Hece-aruz, koşma-gazel ikililiğinin sıkça görüldüğü bu şiirlerin yanında iki mısraya bölündüğünde murabbaya dönüşen musammat gazeller de bulunmaktadır.

Mecmuayı tanıtmaya ve mecmuanın içeriğini tespit etmeye gayesi güden bu çalışmada-çalışmanın hacmi de göz önünde bulundurularak- metin mukayesesine gidilmemiş, gerekli hâllerde bilgi verilmiş; vezin problemleri ve bazı yazım yanlışlarına da yine dipnotta işaret edilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1, Winter 2013

Çalışmada, mecmuadaki fihrist doğrultusunda, şiirlerin başta şairi; ardından gazel ve kasidelerin ilk beyitleri, koşma ve musammat biçimindeki diğer nazım şekillerinin de ilk bendleri verilmiştir. Manzumelerin nazım şekli, beyit, kıta, bend sayısı ve varak numaraları manzum birimlerin yanında parantez içinde verilmiştir. Hece ölçüsü ile yazılmış, koşma ve gazel biçiminde kafiyelenmiş olan manzumelerin nazım şekline ilişkin herhangi bir ibare konmamış sadece beyit ya da kıta sayısı verilmiştir.

B. 3692 Numaralı Şiir Mecmuasının Muhtevası

Hazā Fihrist-i Mecnū' iyye¹

- Nuṭṭ-ı ḥazret-i Hüdāyī ḳuddise sirruhu-1b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Ḥaḳḳı ḳuddise sirruhu-29b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Niyāzī ḳuddise sirruhu-36b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Yūnus ḳuddise sirruhu-47b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Eşrefoğlu Rūmī ḳuddise sirruhu-56b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Nūrī ḳuddise sirruhu-61b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Mıṣrī ḳuddise sirruhu-64b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Şems-i Tebrīzī ḳuddise sirruhu-67b
 İlāhī Aḳ Şemsü'd-dīn 80a²
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Seyfī ḳuddise sirruhu-71b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Sezāyī ḳuddise sirruhu-73b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Üftāde ḳuddise sirruhu-76b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Derviş Himmet ḳuddise sirruhu-77b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Naşūhī ḳuddise sirruhu-78b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Rūşenī ḳuddise sirruhu-79b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Fazlī ḳuddise sirruhu-81b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Naḥīfī ḳuddise sirruhu-82b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Gafūrī ḳuddise sirruhu-83b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Nesīmī ḳuddise sirruhu-84b
 Na' t-ı Şerīf-i ḥazret-i Mevlānā ḳuddise sirruhu-86b
 Na' t-ı Şerīf-i Şeyḫ Ğālībū'l-Mevlevī ḳuddise sirruhu-88a
 Ğavşī Dede Mevlevī-hāne-i Ğalaṭa ḳuddise sirruhu-89a³
 Zārī Efendi-89a⁴
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Naḳşī ḳuddise sirruhu-89b
 Müstaḳīm-zāde 91a⁵
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Zekāyī ḳuddise sirruhu-91b
 Nuṭṭ-ı ḥazret-i Maḥvī ḳuddise sirruhu-98b

1 Fihristte şairlerin varak numaraları verilirken varakların b yüzü değil a yüzü göz önünde bulundurulmuş olduğu için sayfa numaraları tarafımızdan yeniden düzenlenmiştir.

2 Fihriste ilave edildi.

3 Fihriste ilave edildi.

4 Fihriste ilave edildi.

5 Fihriste ilave edildi.

- Nuṭḡ-ı ḡazret-i Ḥācı Bayrām Velī ḡuddise sirruhu-99a
Nuṭḡ-ı ḡazret-i Meftūnī ḡuddise sirruhu-99a
Nuṭḡ-ı ḡazret-i Yahyā ḡuddise sirruhu-99b
Nuṭḡ-ı ḡazret-i Muḡyī ḡuddise sirruhu-100a
Nuṭḡ-ı ḡazret-i ‘Abdu’l-Ḥayy ḡuddise sirruhu-100a
Nuṭḡ-ı ḡazret-i Kenzī ḡuddise sirruhu-100b
Nuṭḡ-ı ḡazret-i Fenāyī ḡuddise sirruhu-100b
Ġazel-101b
Nazīre-i Esrār Dede-102a
Ġazel-i Neş’et Efendi-102b
Ġazel-i Sulṭān Selīm Ḥān-103b
Nazīre-i Rif’at Beg-103b
Ġazel-i Sulṭān Selīm Taḡmīs-i Şehdī-104b
Beyt-i Sulṭān Süleymān Ḥān-105b
Nazīre-i Ebu’s-su’ūd Efendi-105b⁶
Taḡmīs-i Bāḡī Ġazel-i Sulṭān Süleymān-106a
Ġazel-i Bāḡī-106b

I. Tasavvufî Şiirler

1. İläḡiyāt-ı Ḥazret-i ‘Azīz Maḡmūd Efendi Hüdāyi El-Celvetī ḡuddise sirruhu

Tevḡīd ile olur her derde dermān
Ḥaḡḡa tevḡīd ile irmiş erenler
Tevḡīd ile olur her işi āsān
Ḥaḡḡ’a tevḡīd ile irişmiş erenler (5 kıta, 1b)

Gelūñ diyelüm şevḡ ile
Lā ilāhe illa’llāh
‘Aşḡ ile şıdḡ [u] zevḡ ile
Lā ilāhe illa’llāh (7 kıta, 1b)

Luṭf eyleyüp bir kez nazār
Eylerse ger sulṭānımız
Kürsī degül ‘arşdan daḡı
‘Ālī ola ‘ünvānımız (Mur., 5 bend, 2a)

6 Fihriste ilave edildi.

- Ey zāhir u pinhān olan
 ‘ Āşık seni bulsa n’ola
 ‘ Ālemlere sultān olan
 Şādık seni bulsa n’ola (Mur., 5 bend, 2b)
- Ey pādişāh-ı bī-vezīr
 İhsān cenābuñdan senüñ
 Ey bī-şebih [ü] bī-naẓīr
 İhsān cenābuñdan senüñ (Mur., 5 bend, 3a)
- Eyler seherden gūlgūle
 Dost gūlşeninüñ bülbüli
 İster vire cānın güle
 Dost gūlşeninüñ bülbüli (Mur., 5 bend, 4a)
- Sultān-ı kevneyn toğdığı
 Māh-ı mübārekdür gelen
 ‘ Ālem münevver olduğı
 Māh-ı mübārekdür gelen (Mur., 5 bend, 3b)
- Mevlā’m senüñ ‘ āşıklarūñ
 Devrān iderler Hū ile
 Yolundađı şādıklarūñ
 Cevlān iderler Hū ile (10 kıta, 3b-4a)
- Ġayrı[yı] gönülden sür
 Luţf it meded Allāh’um
 Maşşūduma sen irgür
 Luţf it meded Allāh’um (Mur., 6 bend, 4b)
- Açıldı çün bezm-i elest
 Devr eyledi peymānesi
 Andan ićenler oldu mest
 Eyledi mestānesi (Mur., 5 bend, 4b-5a)
- Nefy etmege ađyārı
 Tevhīd idegör tevhīd
 Yoқluқla bulup varı
 Tevhīd idegör tevhīd (Mur., 5 bend, 5a)

Turkish Studies

Bizi varlık hicābından ḥalās it
 Meded ey pādişehler pādişāhı
 Kerem kıl bāde-nūş-ı bezm-i ḥaş it
 Meded ey pādişehler pādişāhı (Mur., 5 bend, 5b)

Gelüñ ey dostān isteyelüm şıdķ ile Mevlā'yı
 Olup ol maṭlaba ṭālib koyalum ğayr sevdāyı
 (G., 6 beyit, 5b)

Dostla itdügüñ 'ahdi unutmā
 Gel gönül dost illerine gidelüm
 Şaķın bu virāne evde vaṭan ṭutma
 Gel gönül dost illerine gidelüm (5 kıta, 6a)

Tevfiķ eyle bizi vuşlat yolına
 Efendüm meded hey sulṭānım meded
 Yardım eyle bize işbu yollarda
 Tā ki ḳalmayavuz yüce yellerde⁷ (8 kıta, 6b)

Nūr ile ṭoldu yine kevn ü mekān
 Geldi ḥoş luṭf ile şehir-i ramażān
 Zeyn olup açıldı ebvāb-ı cinān
 Geldi ḥoş luṭf ile şehir-i ramażān (Mur., 5 bend, 7a)

İre mi 'aşık cemālüñ nūrına
 Rahmetüñ ğufrānuñ ayıdur senüñ
 Vara mı şādık vişālın Ṭūr'ına
 Lutf ile iḥsānuñ ayıdur seniñ (Mur, 5 bend, 7a-7b)

Yine gönülüm dost illerin özledi
 Ol illere bir kez daḥı varmam mı
 Dost didārın bizden yeter gizledi
 Bir gün ola ḥüb cemālüñ görmem mi (5 kıta, 7b)

Kuldan saña lāyık n'ola
 'Aşık seni ḳande bula
 Meger senden iḥsān ola
 Yā Rabbenā yā Rabbenā
 Senden kerem senden 'atā (Muh., 5 bend, 8a)

7 Manzume eksik veya hatalı, nazım şekli problemlî.

Çudūmuñ rahmet ü zevk [u] şafādur yā Resula'llāh
Zuhūruñ derd-i 'uşşāka devādur yā Resula'llāh
(G., 5 beyit, 8b)

Bize bizden olan yakın u karīb
Çoma fırkat elinde bizi ġarīb
Keremūñden vişālūñ eyle naşīb
Meded it yā enīs-i küll-i ġarīb (Mur., 5 bend, 8b)

İRmege vaħdet nūrına
Şirki aradan süregör
Şalma bu ġüni yarına
Menzile evvel varagör (7 kıta, 9a)

Bir pādīşāha kul ol kim
Mülki zāil olmaz ola
Bir ġülşene ġül ol kim
Hiç şarayup şolmaz ola (9 kıta, 9b)

Sevdā-yı sivādan geç
Gel Hū diyelüm yā Hū
Bir meşreb-i sāfi iç
Gel Hū diyelüm yā Hū (Mur., 5 bend, 10a)

Sadr-ı cemi' mürselīn
Sensin yā Resul'allāh
Bedr-i eflāk-ı yakīn
Sensin yā Resūlallāh (7 kıta, 10b)

N'eyleyeyin dūnyāyı
Baña Allah'um gerek
Gerekmez māsivāyı
Baña Allāh'um gerek (7 kıta, 11a)

Şular olmuş gibi dīdāra 'aşık
Dün ġün aķar çağlar çendan eglenmez
Maħabbet baħrinden bir kaçre tātmiş⁸
Mevc urur çalkānur 'ummān eglenmez
(7 kıta, 11a-11b)

8 "tāmmiş" şeklindeki sözcük "tātmiş" diye okundu.

- İsteyen yârın
Hak ider varın
Bulsa dildârın
Şaklar esrârın (7 kıta, 11b)
- Ey derdüme dermānum
Raḥm it dil-i müştāka
Cān tahtına sultānum
Baksañ n'ola 'uşşāka (Mur., 5 bend, 12a)
- Cümle hicāblardan geçüp
Rabb'üm meded Rabb'üm meded
Vaşluñ şarābından içüp
Rabb'üm meded Rabb'üm meded (5 kıta, 12a-12b)
- Allāhumme yā Hādī
Āsān eyle yolumuz
Sehhil 'ubüre'l-vādī
Tiz geçür tut elimüz (6 kıta, 12b)
- Yeter olduñ fenā bāğında nālān
Yüri bülbül yüri dost illerine
İdüp řāvus-ı kudsilere cevlān
Yüri bülbül yüri dost illerine (Mur., 5 bend, 13a)
- Ezelden 'aşkıla biryāne geldük
Haķīkat şem'ine pervāne geldük (G., 7 beyit, 13b)
- Seherde açılan güller nedendür
Öten şūrīde bülbüller nedendür
Bīneşelerle sünbüller nedendür
Ağızda söyleyen diller nedendür (Mur., 9 bend, 13b)
- 'Aşq-ı ma'şūkı idelden ihtiyār
'Aşq ile hoş zindedür şeydā gönül
Yirde gökde eylemez oldu karar
Bir kapuya bendedür şeydā gönül (Mur., 3 bend, 14a)

Turkish Studies

Ey güller[i] ḥandān idüp bülbülleri nālān iden
 Gāh ḥüb cemālin gösterüp gāh gizleyüp pinhān iden
 (G., 5 beyit, 14b)

Dölenmez gönül senden ayruğa⁹
 Var ise sevdüğüm sendedür sende
 Hiç avunmaz oldu aza vü çoğa
 Var ise sevdüğüm sendedür sende (5 kıta, 14b)

Bilür mi var mı yolu
 ̇andedür dost ili
 Söyle cān bülbüli
 ̇andedür dost ili (5 kıta, 15a)

Ey bu gönülüm şehrinin biñ luḫ ile ābād iden
 On sekiz bin ‘ālemi bir emr ile icād iden
 (G., 5 beyit, 15b)

Ḥāzin-i esrār-ı lāhūt ol ki sultānlık budur
 Kenz-i lā-yefnāya mālīk ol begüm ḥānlık budur
 (G., 5 beyit, 15b)

Tāze tāze dost gülleri
 Açılsun aḫlā ḫolmasun
 Dün gün ötsün bülbülleri
 ‘Aḫḫı artsun eksilmesin (7 kıta, 16a)

Olmıyacaḫ senden ‘aḫā
 ̇ul n’eylesün yā Rabbenā
 Dā’im işi sehv [ü] ḫaḫā
 ̇ul n’eylesün yā Rabbenā (Mur., 5 bend, 16b)

‘Arz-ı dīdār eyledükçe ḫāhid-i gülzār-ı Hū
 ḫevḫ ile bülbüller eyler naḫme-i ezḫār-ı Hū
 (G., 5 beyit, 17a)

Yā Rabbenā yā Rabbenā
 Eyle bize a‘tā-yı ‘aḫḫ
 ̇eksün bizi senden yana
 Bu ‘urve-i vüḫā-yı ‘aḫḫ (Mur., 9 bend, 17a-17b)

9 Bu dizide hece eksik olduğundan vezin problemlidir.

Hâ`b-ı ğafletden uyan uyanayın
Māsivādan cümleten uşanayın
Fırkat ile nice bir dīvāneyin
Şerbet-i vaşluñ içür uşlanayın (Mur., 5 bend,18a)

‘ Ārif ol āyīne-i insāna baķ
Anda nūr-ı Hāzret-i Rahmān’a baķ
(G., 7 beyit, 18a)

Ķoyub Sidre vü Tūbā’yı
Cānım seni özler seni
Gerekmez ğayrı sevdāyı
Gönlüm seni özler seni (5 kıta, 18b)

Çünki maķşūdımız sensin
Ķayrıñ sevdāsını Ķaldur
Pāk eyle gönül hānesin
Kendü ‘ aşkın ile taldur (5 kıta, 18b)

Ey nefsim olma ehl-i şer
İnşāfa gel inşāfa gel
Ķuru hevā ise yeter
Fikriñde yoķ mıdur ecel (5 kıta,19a)

Ey nefis yeter sehv [ü] zeled
İnşāfa gel inşāfa gel
Terk eyleyüp tül-ı emel
İnşāfa gel inşāfa gel (Mur., 5 bend, 19b)

Gider şekk u inkārı
Tevhīde gel tevhīde
Muħkem eyle iķrārı
Tevhīde gel tevhīde (9 kıta,19b)

Buyruĝuñ tüt Rahmān’uñ
Tevhīde gel tevhīde
Tāzelensün imānıñ
Tevhīde gel tevhīde (9 kıta, 20a)

Turkish Studies

Ey Hudā i' tükādı sen virdüñ
 Emrüñe inkiyādı sen virdüñ
 Fazluña i' timādı sen virdüñ
 Bendene her murādın sen virdüñ (Mur., 3 bend, 21a)

Ey tālib-i dīdār olan
 Gel Hakk'a pervāz idelüm
 Ey 'aşk ile yār olan
 Gel Hakk'a pervāz idelüm (Mur., 5 bend, 21a)

Tecellī-i cemāl ister
 Göñül eglenmez eglenmez
 Tesellī-i vişāl ister
 Göñül eglenmez eglenmez (Mur., 9 bend, 21b)

İçüp cām-ı maḥabbetden
 Digil yā Hū ve yā men Hū
 Şafā sür bezm-i vaḥdetden
 Digil yā Hū ve yā men Hū (Mur., 5 bend, 22a)

Gülistānda güli ḥandān iden dost
 Aña bülbülleri nālān iden dost
 Dilerse kaçreyi 'ummān iden dost
 Kimini kıl kimini sulṭān iden dost (Mur., 5 bend, 22a)

Edeb yolın gözleyen
 Erkānı bilmek gerek
 Hakkı bilmek isteyen
 İnsanı bilmek gerek (5 kıta, 22b)

'Aşkın bu göñlüm şehrini
 Gele gide yol eyledi
 Daḥı ādem ḥalk olmadan
 Sen sulṭāna kıl eyledi (3 kıta, 23a)

Ey Resūl-ı Muştāfā vü Müctebā
 V'ey ḥabīb-i Murṭaḫa vü Muḫtedā (G., 7 beyit, 23a)

Elā ey gevher-i kân-ı risālet
 Saña biñ biñ selām ile taḥiyyat (G., 9 beyit, 23b)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
 Volume 8/1, Winter 2013

Eyā reh-nümā-yı gürūh- kirām
 ‘Aleyke’s-salātu ‘aleyke’s-selām (G., 5 beyit, 23b)

Terkīb olındı çünki hevā hāk u nār u āb
 İnsān-ı kāmīl oldı añā ref olup hiçāb (G., 7 beyit, 24a)

Behey bülbül nedür feryād
 Var eyle Hāk’dan istimdād
 Hudā’yı yād it olma yād
 Kul ol kim olasın azād (Mur., 5 bend, 24a)

‘Āşıkuñ maşşūd[u] ol maḥbūb-ı bī-hemtā imiş
 Himmeti gāyed bülend u maḥlūbı bālā imiş
 (G., 5 beyit, 24b)

Hāk’dan özge nesne yokdur ğayrıdan ümmīd kes
 Ehl-i tevḥīd olmağ isterseñ sivāya meyl kes
 (G., 5 beyit, 25a)

Ṭıynet-i Ādem’de ḳonmasa eger sevdā-yı ‘aşk
 Cenneti bir dāneye şanmazdı ol dānā-yı ‘aşk
 (G., 7 beyit, 25a)

‘Āfiyetler cām-ı ‘aşkı nūş iden ‘āşıklara
 Vuşlat-ı ma‘ şūḳ erzānidür¹⁰ ol şādıḳlara (G., 5 beyit, 25b)

Cāhidū fi’llāhi yā ehle’s-şalāh
 İnne ‘umre’l-mer’i yemzī ke’r-riyāh (G., 5 beyit, 26a)

Ḳo hevāyı olagör ehl-i şalāh
 Ṭā‘at-ı Hāk’dur çü miftāh-ı necāh (G., 5 beyit, 26a)

Hākīkat yoluñ soyla
 Gide[r] ğayrı sevdāyı
 Gice gündüz sa’y eyle
 Tā bulınca Mevlā’yı (3 kıta, 26b)

10 “erzāniden” sözcüğü “erzānidür” diye okundu.

Vücūd iklîmini icād iden dost
Dil u cān mülkini ābād iden dost (G., 5 beyit, 26b)

‘İbāda olmayınca Hāḡ’dan ihsān
Neye kādir olur bî-çāre insān
Ḳalır ġafletde şöyle mest u hayrān
Yine Hāḡ’dan olur her derde dermān (Mur., 5 bend, 26b)

Buyruḡ senüñ fermān senüñ
Derd ehline dermān senüñ
Müzniblere ġufrān senüñ
Yā Rabbenā Yā Rabbenā
Luṭf u kerem ihsān senüñ (Muh., 5 bend, 27a-27b)

Ey dil u cān içinde cānum
Kerem it yap bu ḡalb-i vîrānum
Ele al ḡātır-ı perîşānum
Ḳudret-i tāmme ıssı sultānum
Rahmet-i āmme ıssı Raḡmān’um (Muh., 3 bend, 27b)

Bahār oldu yine açıldı güller
Murāda bülbül irdügi zamāndur
Şafā buldı ferahñāk oldu diller
Şanāsın tãġlar u bāġlar cināndur (Mur., 3 bend, 28a)
Ola makşūdımız faẓluñla ḡaşıl
‘İnāyet eyle sultānum meded hāy
Olalum nūr-ı pāk-ı zāta vāşıl
‘İnāyet eyle sultānum meded hāy (Mur., 5 bend, 28a)

2. Nuḡḡ-ı Hāzret-i ‘İsmāil Hāḡḡı El-Celveti kuddise sirruhu¹¹

Menba‘-ı ‘ilm-i Ḥudā’sın yā Muḡammed Muşṭafā
Dem-be-dem feyz-āşināsın yā Muḡammed Muşṭafā
(G., 4 beyit, 9b)

Gülşen-i ‘aşḡa düşen bülbül[i] aġlar gördüm
Derd-i Hāḡ’dan nice ehl-i dil[i] añlar gördüm
(G., 4 beyit, 29b)

11 Manzumelerin üzerinde ilahilerin makamlarını ifade eden başlıklar bulunmaktadır.

Periřān eyledüm dilden ğam-ı dehri ferāğum var
Sivā cem' iyyeti şehr-i dile koymam yaşağum var
(G. 4 beyit, 30a)

' Aşık olan cigerin āteře dağlar ağlar
Aķıdup gözi yaşın şu gibi çağlar ağlar
(G., 4 beyit, 30a)

Ħayāliñdür baña her rüz [u] şeb sultānum eglence
Ki bilmez bu cihānda ondan özge cānum eglence
(G., 5 beyit, 30b)

Güldeñ cüdā düştün ' acebā
Bülbül seşerlerde n' için ağlarsın
Esmez mi ki saña bād-ı řabā
Bülbül seşerlerde n' için ağlarsın (3 kıta, 30b)

Düşdi cāna ' āķıbet sevdā-yı ' aşık
Eyledi řeydā beni Leylā-yı ' aşık
(G., 6 beyit, 31a)

İçenler cām-ı ' aşık mest [ü] Ħayrān olmasun n' itsün
Çekenler bu gönül derdüñ ciger řan olmasun n' itsün
(G., 5 beyit, 31a)

Cām-ı ' aşık nüş idüp mestāne geldüm ' āleme
Kendümi bī-hüş idüp divāne geldüm ' āleme
(G., 5 beyit, 31b)

Gezer Ya' ķüb olan Yūsuf için ağlayı ağlayı
Düşer ' aşık adına dā' im ciger dağlayı dağlayı
(G., 3 beyit, 32a)

' Aşık āteřine ben yāne geldüm
Yanup bunda ben yāne geldüm (5 beyit, 32a)

Ben Celveti' yüm Celveti
Göñlümedür devrān baña
Cismüm felek cānum şamer
' Ālem bütün seyrān baña (Mur., 5 bend, 32a)

Turkish Studies

Ağladur (?) derdüñ beni çün ağladur
Belki yaşum yerine hūn ağladur (G., 4 beyit, 32b)

Yüzinde oqınur seb^ç-i mesānī yā Resūla'llāh
Sözünde hall olur ^ç aqđ-ı me^ç ānī yā Resūla'llāh
(G., 4 beyit, 32b)

Dilüm firqat ğamina mübtelādur yā Resūla'llāh
Gözüm hasret nemine āşinādur yā Resūla'llāh
(G., 4 beyit, 33a)

Her nefesde bir tecellī ey Hūdā ister gönül
Kendüye bu ğurbet içre āşinā ister gönül
(G., 5 beyit, 33a-33b)

Maṭla^ç-ı nūr-ı İlāhīdür yüzüñ yā Muştafā
Cümle vaḥy-i āsumānīdür sözüñ yā Muştafā
(G., 4 beyit, 33b)

Ṭođdı hūsnūñ āfitāb[1] dillere yā Muştafā
Feth-i bāb oldı Hūdā'dan qullara yā Muştafa
(G., 4 beyit, 34a)

Ey cemālūñ maṭla^ç-ı envār-ı Mevlā Muştafā
Zülf ü ḥālūñ mecma^ç-ı esrār-ı Mevlā Muştafā
(G., 3 beyit, 34a)

Çeşm-i ḥasretceyhūn eyledüñ¹²
Zahm-ı ^ç aşq ile dilüm vallāhi pür-ḥūn eyledüñ
(G., 4 beyit, 34b)

Cemālūñ pertev-endāz-ı cihāndur yā Resūl'allāh
Güneş nūrı gibi nūrın ^ç ayāndur yā Resūl'allāh
(G., 4 beyit, 34b)

Geçmeyince kayd-ı cāndan cāna cānān isteme
Düşmeyince derd-i ^ç aşka derde dermān isteme
(G., 4 beyit, 35a)

12 Mısra hatalı görünüyor. (ديده اشكينه)

İlâhi gülşen-i cānum açılsun nevhahār olsun
 Tecellî ile sulţānum şeb-i firķāt nehār olsun
 (G., 4 beyit, 35a)

Seherlerde eser bād-ı tecellî
 Uyan ey gözlerüm vaqt-i seherde
 Açılır gonca-i ihsān[un] güli
 Uyan ey gözlerüm vaqt-i seherde (Mur., 4 bend 35b)

Olsa dil jeng-i kederden şāfi
 Görinür anda Hakk'ın evşāfi¹³ (N., 2 beyit, 35b)

3. Der-Nuṭṭ-ı Hāzret-i Niyāzî ḳuddise sirruhu¹⁴

Ey çarḫ-ı dūn n'itdüm saña hîç virmediñ rāhat baña
 Güldürmediñ önden soña āh miḫnetā vāh miḫnetā
 (G., 6 beyit, 36b)

Ol cihānuñ faḫrınıñ sırrına kurbān olayum
 Hıutbe-i levlāk-ayin şānına kurbān olayum
 Ḳabe ḳavseyini ev-ednāsına kurbān olayum
 Ben anuñ 'ilmiyle irfānına kurbān olayum
 Ben anuñ esrār-ı mi' rācına kurbān olayum (Muh. 5 bend, 36b)

Ṭoḡdı ol şadr-ı risālet başdı 'arş üzre ḳadem
 Şaldı ol nūr-ı nübüvvet pertevi fevḳa'l-ümem (G., 7 beyit, 37b)

Ayaḡı yüzini sürme çekelden gözine cānum
 Görilür oldı her gāhî gözüme vech-i cānānum (G., 5 beyit, 38a)

Bir kimse 'aceb yoḡ mı kim bu sīnemi yaram
 Şerḫ ide aña ḫālümü sīnemdeki yaram
 (G., 5 beyit, 38a)

Eş-şālā her kim gelür bāzār-ı 'aşḳa eş-şālā
 Eş-şālā her kim yanar bu nār-ı 'aşḳa eş-şālā
 (G., 5 beyit, 38b)

13 Manzumenin başında "Beyt" ibaresi var.

14 Niyazi-i Mısrî'nin 7. sırada "Der-Nuṭṭ-ı Hāzret-i Mısrî ḳuddise sirruhu'l-'aziz" başlığı altında yer alan şiirleri de buraya alınmıştır.

- Çün saña gönlüm mübtelâ düşdi
Derd u ğam baña âşinâ düşdi (6 beyit, 39a)
- ‘ Aşkuñ meyine ben kıane geldim
Şevkuñ nârına biryâne geldim (5 beyit, 39a)
- Bunlar ki görüp yüzüñi bu dâra gelürler
Ol ‘ ahde vefâ eyleyüp ikrâra gelürler
(G., 5 beyit, 39 b)
- Zerreler zâhir m’ olurdu âfitâbı olmasa
Katreler kıanden yağardı hîç sübhâñı olmasa¹⁵
(G., 4 beyit, 39b)
- Zühdüñi kıo ‘ aşka düş ehl-i c[en]ân itsün seni
Pîr-i ‘ aşka kıulluķ it cân u cenân (?) itsün seni
(G., 6 beyit, 40a)
- Ey tarîķat erleri ey hâķîķat pîrleri
Bir nişân virüñ baña ol bî-nişân kıandedür
(5 beyit, 40a-40b)
- Ey göñül ağlama zârî zârî inleme
Pîrden aldum hâberi ol bî-nişân sendedir (5 beyit, 40b)
- Ey şanem n’ olduñ câna kıaşduñ var
Bağrumı deldüñ ya ne kıaşduñ var (6 beyit, 41a)
- Varlıđuñ mahv eyleyüp meydâna gel
Lâ vü illâdan geçüp merdâne gel (G., 6b, 41a)
- Her kimüñ kim derd-i Hâķ’ dan yüreginde olsa dâđ
‘ Āķıbet dermâna irüp cân u göñli ola sâđ
(G., 4 beyit, 41b)
- İsteriseñ bulasın cânân[ı] sen
Ġayra bakma sende iste sende bul
Kendi mir ‘ âtuñda gözle anı sen
Ġayra bakma sende iste sende bul (Mur., 5 bend, 41b)

15 2. dizede vezin problemlî.

Ey gönül gayrıdan geç ‘aşka eyle iktidā
Zümre’-i ehl-i haqīkat anı kılmış muḳtedā
(G., 6 beyit, 42a)

Ben şanurdum ‘ālem içre hiç baña yār ḳalmadı
Ben beni terk eyledim gördüm ki aḡyār ḳalmadı
(G., 5 beyit, 42b)

Dönmek ister gönülüm cümle sevdādan
Dönelüm ‘āşıklar Mevlā derdiyle
Göçmek ister cānum mülk-i sevdādan
Göçelim ‘āşıklar Mevlā derdiyle (5 kıta, 42b)

Gir sema’ a zıkr ile gel yane yane Hū deyü
İr cefā-yı zevḳ u Ḥaḳḳ’a yane yane Hū deyü (G., 5 beyit, 43a)

Ey bülbül-i şeydā yine efgāna mı geldüñ
‘Azm-i gül idüp zār ile giryāna mı geldüñ (G., 6 beyit, 43b)

Gül midür bülbül midür şol āh u efgān eyleyen
Ten midür yā cān mıdur şol ‘arşı seyrān eyleyen (G., 6b, 44a)

Ey gönül gel Ḥaḳḳ’a giden rāhı bul
Ehl-i derd olup derünī āhı bul
Cānuñ ilindeki şemsi māhı bul
Ādem iseñ şemme vechullāhı bul
Ḳande baḳsan ol güzel Allāh’ı bul (Muh., 4 bend, 44b)

Devr idüp geldüm cihāna yine bir devrān ola
Ben gideyüm ten¹⁶ sarāyı yıḳılup vīrān ola
(G., 6 beyit, 45b)

Ey garīb bülbül diyāruñ kandedür
Bir ḫaber vir gül-‘izāruñ ḳandedür (G., 8 beyit, 45b)

Baḳup cemāl-i yāre çağırurum dost dost
Dil oldı pāre pāre çağırurum dost dost (6 beyit 46a)

Zulmet-i hecrüñle bīdār olmışam yā Rab meded
İntizār-ı şubḫ-ı dīdār olmışam yā Rab meded
(G., 5 beyit, 46b)

16 Sözcük hatalı yazılmış.

Ey gönül Mecnûn kimdür zâhiren ‘âkıll nedür
Gâh habs gâh ıtlâk olmadan hâşıl nedür
(G., 5 beyit, 64b)

Ol menem ki vâkıf-ı esrâr-ı ‘ilm-i Âdem’üm
Kâşif-i genc-i haķıkat hem hayât-ı ‘âlemüm
(G., 7 beyit, 65a)

Bulan özüni gören¹⁷ yüzini
Bir yüzi¹⁸ dağı görmek dilemez
(5 beyit, 65a)

‘İlim bahri vücûd aşdâfınuñ dūr-dânesiyüm ben
Ma‘ ârif kenzinuñ vaşşâf[ın]uñ virânesiyüm ben
(G., 5 beyit, 65b)

İki kaşuñ arasında çekdi hatt-ı istivâ
‘Alleme’l-esmâyı ta‘lîm itdi ol hatdan Hüdâ
(G., 8 beyit, 65b)

Halk içinde bir âyineyüm herkes bakar bir ân görür¹⁹
Her ne görür kendi yüzüm ki yaşşı ger yaman görür
(G., 5 beyit, 66a)

Esmâ-i ilâhîde nice bir hünerüm var
Her demde semâvat-ı hurûfa seferüm var
(G., 4 beyit, 66b)

4. Der-Nuḫk-ı Hâzret-i Yûnus kuddise sirruhu’l-‘azîz²⁰

Anca zâr eyler kim şol bülbül eyler
Ana dal eylemez emân illâ gül eyler²¹ (G., 6 beyit, 47b)

17 “gözen” şeklinde yazılmıştır.

18 yüze şeklinde yazılmıştır.

19 İlk dizede vezin problemlî.

20 Bu başlık altında yer alan şiiirlerin bazıları Aşık Yunus ve Yunus mahlaslı diğeri şairlere aittir (bkz. Tatçı, 2005).

21 Beyit imla ve vezin yönünden kusurlu.

- Ey tolap n' için inlersin
Derdüm vardur inilerüm
Ben Mevlâ'ya 'âşık oldum
Anuñ için inilerüm (5 kıta, 47b)
- Bülbül n' için böyle feryâd idersüñ
Ötme bülbül ötme bağrum delersüñ
Varup yâd illerde mekân tutarsuñ
Ötme bülbül ötme bağrum delersüñ (5 kıta, 48a)
- Sensin bize bizden yakın görünmezsın hicâb nedür
Çün 'aybıñ yoq gökcek gözüñ özüñdeki niqâb nedür
(G., 6 beyit, 48b)
- Senüñ 'âşıklarüñ kılmaz nazar firdevs-i a' lāya
Ne hüriden haber söyler ne meyl ider muşaffāya
(G., 5 beyit, 48b)
- Arayı arayı bulsam izini
İzinüñ tozına sürsem yüzimi
Haq naşib eylese görsem yüzini
Yâ Muhammed cānum ārzūlar seni (5 kıta, 49a)
- Nice bir uyursın uyanmaz mısın
Göçdi kervān kalduq tağlar başında
Çağrışur dellāllar inanmaz mısın
Göçdi kervān kalduq tağlar başında (4 kıta, 49b)
- Yörük degirmenler gibi dönerler
Kol kola virürler devrān iderler
Gönül Ka' besini tavāf iderler
Muhammed'üñ kūsı çalınur bunda (3 kıta, 50a)
- Ben bende buldum çün Haqq'ı şek u gümān nemdür benüm
Ben dost yüzün görmez isem bu gözlerüm nemdür benüm
(G., 4 beyit, 50a)
- Ben dost ile dost olmışum
Kimseler dost olmaz baña
Münkirler baqup gülişür
Selām dağı virmez baña (5 kıta, 50b)

Turkish Studies

Bir döşek döşemişler gördüm o dāğ içinde
Nūr ile bezemişler gördüm o dāğ içinde (5 beyit, 50b)

İdelüm cevlān
Kılalum sūzan
Mest olup hayrān
Şeyh eşiginde (5 kıta, 51a)

‘Aşkuñ aldı benden beni
Baña seni gerek seni
Ben yanarum düni günü
Baña seni gerek seni (7 kıta, 51a)

Behey kardaş Hakk’ı bulam mı dirsüñ
Hakk’a yarar ‘amel işlemeyince
Bu sırrın ötesin duyam mı dirsüñ
Bir mürşid-i kâmil söylemeyince (4 kıta 51b)

Gel ey derviş Hakk’ı bulayım dirsüñ
Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz
Resülün cemalün göreyüm dirsüñ
Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz (6 kıta, 52a)

‘Alemler nūra ğark oldu
Muhammed toğdığı gice
Mü’min münāfik fark oldu
Muhammed toğdığı gice (6 kıta, 52b)

Şol göz ki seni gördi
Ol neye nazar itsün
Bir cān ki seni tıydu
Tende ne karar itsün (4 kıta, 53a)

Ayırma beni senden Yaradan amān amān
Düşüb ölürüm bu yaradan yā Hū (5 beyit, 53a)

Gaflet ile Hakk'ı buldum diyenler
O yarın Hakk divânında belli olur²² (4 kıta, 53b)

....

Eyyüb'em mübtelâyum derde dermân isterem
‘Âşıkam dil-hastayam cânuma cânân isterem (G., 5 beyit, 53b)

Dervîş olan kişiler deli olağan olur
‘Aşk nedür bilmeyen anı ...²³ olur
(4 beyit, 54a)

Bād-ı şabâ şorsalar cânân illeri kandedür kande
Bilenler haber virsünler cânân illeri kandedür kande
(4 beyit, 54a-54b)

Şehîdlerüñ ser-çeşmesi
Enbiyânuñ bagrı yaşı
İki cihânun güneşi
Hasan ile Hüseyin'dür (5 kıta, 54b)

‘Aşk bāzargānı sermāye cânı
Bahādır gördüm cânâ kıyanı (6 beyit, 55a)

Bilmem n'ideyüm
‘Aşkuñ elinden
Kande gideyüm
‘Aşkuñ elinden (6 kıta, 55a)

5. Der-Nuḫ-ı Eşrefoğlu Rūmî ḫuddise sirruhu'l-‘azîz

Ey gönül bir derde düş kim anda dermân gizlidür
Gel çarış bir çatreye kim anda ‘ummân gizlidür
(G., 5 beyit, 56b)

Bahr-i ‘ummân dürriyem yirüm mekânım andadur
Bunda yirüm sorageldüm dü cihânım andadur
(G., 5 beyit, 56b)

22 Kıta eksik, bu mısraların ardından aşağıdaki mısralar gelmektedir:

Kimi şüfi kiminün adı dervîş

Dervîş iseñ taqvāya çalış

23 كويين şeklinde sözcük gülegen diye okundu.

Göreliden yüzini yārin belā baña şikār oldı
İñildim artdı günden güne gözüm yaşı bñar oldı
(G., 5 beyit, 57a)

Yüzüñi görelı hayrān olmışam
Bilmezem ben beni ya sen olmışam (G., 6 beyit, 57b)

Düşeli ‘aş[k]uñ bu²⁴ cānum eline
Beni düşürdü bu halkuñ diline (G., 7 beyit, 57b)

Tecellī şevk-ı dīdāruñ beni mest eyledi hayrān
Ene’l-Ḥaḫ sırrını cānum anuñcün kılmazam pinhān
(G., 14 beyit, 58a)

Razıyam derdine yārūñ ben şikāyet etmezem
Kendi hālüm söylerem ğayrı hikāyet etmezem
(G., 6 beyit, 58b)

Ḳullığa bel bağladum sulṫānı gözler gözlerüm
Derdine dūş olmışam dermānı gözler gözlerüm
(G., 5 beyit, 59a)

Göñlümün her kūşesinde ‘arş-ı Raḫmān gizlidür
Kaṫremün her kaṫresinde baḫr-i ‘ummān gizlidür
(G., 4 beyit, 59b)

Cemī‘ -i enbiyālardan Muḫammed cümleñüñ şāhı
Yüzi nūrından almış[lar] felekler şems ile māhı
(G., 5 beyit, 59b)

Ey ‘aceb bilsem nedür yā Rab bu derdün çāresi
Dün [ü] gün artar oñılmaz bu yüregüm yaresi
(G., 5 beyit, 60a)

6. Der-Nutḫ-ı Ḥazret-i Nūrī Ḳuddise sirruhu’l-‘ālī

Cānumuñ cānānı Hū’dur sırrımuñ sulṫānı Hū
Ḳalbümüñ mihmānı Hū’dur derdümüñ dermānı Hū
(G., 10 beyit, 61b)

24 “aşkuñ” sözcüğünden önce yer alan “bu” sözcüğü vezin gereği buraya alındı.

Bezm-i aşkuñ sâkiyâ peymânesidür bu gönül
Lî-ma' allâh hamrınıñ hum-ḥânesidür bu gönül
(G., 4 beyit, 62a)

Eser 'aşkuñ yeli eshâra karşı
Öter bülbülleri gülzâra karşı (G., 6 beyit, 62a)

'Aşkuñla cihân beste
Luṭf eyle 'inâyet kıl
Derdiñle bu cân ḥasta
Luṭf eyle 'inâyet kıl (Mur., 7 bend, 62b)

Semâda zıkr-i tevḥîdi duyan gelsün bu meydâna
Derün içre bu gün Allâh diyen gelsün bu meydâna
(G., 5 beyit, 63a)

Yanmağdan uşanmazam pervânemiyem bilmem
Hiç soñumı şaymazam dîvâne miyem bilmem
(G., 5 beyit, 63a-63b)

Ey gönül dillerde sen efsâne olduñ bilmedüñ
Baş açık esrük 'aceb divâne olduñ bilmedüñ
(G., 5 beyit, 63b)

8. Der-Nuṭḡ-ı Ḥâzret-i Şems-i Tebrîzî ḡuddise sirruhu'l-'âlî

Ey şüfî-i ehl-i şafâ ez-cân be-gû Allâh hû
Ey 'aşık-ı 'aşık-ı vefâ ez-cân be-gû Allâh hû²⁵
(G., 6 beyit, 67b)

Yâ ḥabîba'llâh resûl-i Ḥâlîk-ı yek-tâ tuyî
Ber-güzîn-i zü'l-celâl[i] pāk u bî-hem-tâ tuyî²⁶
(G., 6 beyit, 67b)

Bi-ḥamdi'llâh dirüm Allâh alur aqlumı fikru'llâh
Dilümde zâtuñ esmâsın baña üns oldı zıkrü'llâh
(G., 5 beyit, 68a-68b)

25 Segâh Mevlevî âyini.

26 Bu nât-ı şerîfin güftesinin Mevlânâ'ya mı, yoksa torunu Ulu Ârif Çelebi'ye mi ait olduğu kesinlik kazanmamıştır. A. Gölpinarlı bu naatin sözlerinin Ulu Ârif Çelebi'ye, Mehmet Önder ve Ö. Tuğrul İnançer ise Hz. Mevlânâ'ya ait olduğunu kaydetmektedir. <http://www.konya.bel.tr/sayfadetay.php?sayfaID=130>

Ḥudāvendā şu ‘ālemde esen yeller seni ister
 Ayaklarda türāb olmuş tozan yollar seni ister
 (G., 5 beyit, 69b)

Derd-i ‘aşka düşmeyen dermāna olmaz āşinā
 Cevre maḥrem olmayan iḥsāna olmaz āşinā
 (G., 5 beyit, 80a)

9. İlāhī Ak Şemsü’-d-dīn

Zihī cānkim münevverdür bugün nūr-ı tecellādan
 Zihī dilkim mu‘aṭṭardur hevā-yı zülf-i Leylā’dan
 (G., 6 beyit, 80a-80b)

10. Der-Nuṭk-ı Ḥazret-i Seyfi ḳuddise sirruhu’l-‘ālī

Zāt-ı Ḥaḳ’dan ḥaberdār olduğım midür şuçum²⁷
 Cümle ‘ālem bilmez iken bildüğüm midür şuçum
 (G., 5 beyit, 71b)

Bu ‘aşḳ bir baḥr [u] ‘ummāndur buña ḥadd [ü] kenār olmaz
 Delilüm sırr-ı Kur’an’dur bunu bilende ‘ār olmaz
 (G., 7 beyit 71b)

Mecnūn-ı Ḥudā olanı zincire çekerler
 Şol tālib-i Ḥaḳḳ ‘āşıkı bir yere çekerler
 (G., 4 beyit, 72a)

Beni bu nefsum eyledi ḥayrān
 Ğam mı idersem nāle vü efġān
 (6 beyit, 72b)

Yā Rab beni dūr eyleme evlād-ı ‘Āli’den
 Kim ben bularuñ²⁸ bendesiyüm ḳālu belīden
 (G., 5 beyit, 72b)

Yā Resūla’llāh bize gör²⁹ n’itdi ‘aşı ümmetüñ
 Görmeye anlar daḥı rüz-ı ḳıyāmet şefḳatüñ
 (G. 5 beyit, 73a)

27 Vezin problemlı.

28 Vezin gereġi “bunlaruñ” sözcüġü “bularuñ” şeklinde okundu.

29 Vezin gereġi “bize” sözcüğünden önce yer alan “gör” sözcüġü buraya alındı.

11. Der-Nuṭṭ-ı ḥazret-i Sezāyī

Ey şehīd-i Kerbelāya ağlayan
 Ağla mātemdür muḥarremdür bugün
 Nār-ı ḥasretle cigerüm dağlayan
 Ağla mātemdür muḥarremdür bugün (Mur., 5 bend, 73b)

Şād ider ğamgīn dili
 Allāh bir yüzden dağı
 Feth ider her müşkili
 Allāh bir yüzden dağı (Mur., 5 bend, 73b)

Sīneñ içre bedr olan māhuñ nedür
 Taht-ı dilde hükmeden şāhuñ nedür
 Şaklama benden ki dil-h`āhuñ nedür
 Söyle ‘ aşık bā’ is-i āhuñ nedür
 Derd ile ‘azm itdügüñ rāhuñ nedür (Muh., 5 bend, 74a)

Nār-ı ‘aşkuñla derünüm dāğdār olmaqdadır
 Tağlarla dil kaçāsı lālezār olmaqdadır (G. 5 beyit, 74b)

Cilve eyler şūret-i Mecnūn’da ol Leylā’yı gör
 Bağr-ı yāre vāşıl olmuş ‘ aşık-ı şeydāyı gör (G. 5 beyit 75a)

Ḥazret-i Ḥaḳḳ’uñ ḥabībi sevgilü bir dānesi
 Oldıyıçün oldı ‘ālem ḥüs[ni]nüñ dīvānesi (G. 5 beyit, 75a)

Ehl-i ‘aşka eş-şalat itdüm bugün mey-ḥāneden
 Lerzenāk oldı felekler nāle vü mestāneden (G. 5 beyit, 75b)

12. Der-Nuṭṭ-ı Ḥazret-i Üftāde ḳaddesa’İlāhu ta‘ālā sirruhu

İlāhi yāri ḳıl bana ki senden ğāyır yārüm yok
 Ne yüz ile varam saña günehden³⁰ ğayır kārüm yok
 (G., 9 beyit, 76b)

N’olduñ ağlarsın gönül bir bī-bedel yārin mi var
 Zārī zārī ağlamağdan ğayır bir kārın mı var
 (G., 4 beyit, 76b)

30 كوهندن şeklinde yazılmış olan sözcük “günehden” diye okundu.

13. Der-Nuṭṭ-ı Derviş Himmət ḳaddesa'llāhu sirruhu'l-‘azīz

Gene bir sevdāya düşdüm
 ‘Aşḳuñ elinden elinden
 Gene ‘ummān olup ṭaşdum
 ‘Aşḳuñ elinden elinden
 Şevḳuñ elinden elinden
 (3 bend, 77b)

Vaḳt-i seḫerde
 Açılır perde
 Düştüğüm yerde
 Dermān sendedür
 (5 kıta, 77b)

Nazaruñ pāk ise alduñ nazarı
 Ger ḫulūsuñ yok ise ḳıl ḫazeri (G., 4 beyit, 78a)

14. Der-Nuṭṭ-ı ḫazret-i Naşūḫi ḳuddise sirruhu'l-‘azīz

Dil ḫānesi mir'āt-ı Ḥaḳ
 Seyr-i cemālu'llāhı gör
 Maḳşūd olan keşf-i sebāk
 Baḫr-i cemālu'llāhı gör
 (Mur., 3 bend, 78b)

Eyleyen ‘uşşāḳı şeydā dā'imā
 Tal'atüñdür yā Resūla'llāh senüñ
 Derd ile āh itdüren şubḫ u mesā
 Ḥasretüñdür yā Resūla'llāh senüñ
 (Mur., 5 bend, 78b)

15. Der-Nuṭṭ-ı Ḥazret-i Rūşenī ḳuddise sirruhu'l-‘azīz

Saḫa ey şāh-ı Rūsul uymayanuñ bitmez işi
 Bu Leheb gibi tebbet olur anuñ serzeniş
 Ayaguñ ṭopragına yüz sürenüñ ḳutlı bāşı
 Çün ṭoğup ṭıtdı cihān yüzini ḫüsnüñ güneşi
 Kim ola sevmeye bu vech ile sen māvheşi
 (Muh., 9 bend, 79b)

16. Der-Nuṭḡ-ı Ḥazret-i Fazlî ḡuddise sirruhu'l-‘ālî

‘Aşıkun āh u fiḡāñ eyledügi boş yere mi
 Dil ṭabībinden umar derde devā-yı keremi
 Böyledür artalı her ḡaste-dilānuñ elemi
 Vire mi derd-i şanem derdime dermān vire mi
 Vaḡtidür dem-be-dem artar yüregümün ālamı³¹
 (Muh., 6 bend, 81b)

17. Der-Nuṭḡ-ı Ḥazret-i Nahîfî ḡaddesa’llāhu sirruhu'l-‘ālî

Cemālîñ maṭla‘-ı şems-i hidāyet yā Resūla’llāh
 Cebīnün³² maşrıḡ-ı nūr-ı sa‘ādet yā Resūla’llāh
 (G., 5 beyit, 82b)

Bu ḡüşende hezār-ı bî-nevāyum yā Resūla’llāh
 Veli āzürde-i ḡār-ı cefāyum yā Resūla’llāh
 (G., 7 beyit, 82b)

18. Der-Nuṭḡ-ı Ḥazret-i Gafürî ḡuddise sirruhu'l-‘azîz

Yüz sürüp dergāh-ı Ḥaḡḡ’a olalum her şeb muḡim
 Cān u dilden diyelüm estaḡfiru’llāhe'l-‘azîm
 Tā ki fetḡ-i bāb ide luṭfuñdan ol Rabb-i Kerîm
 Cān u dilden diyelüm estaḡfiru’llāhe'l-‘azîm
 (Mur. 5 bend, 83b)

Micmer-i ḡalbün nūr idüp aḡker-i tevḡid ile
 Cānımı eyle mu‘aṭṭar ‘anber-i tevḡid ile
 (G., 5 beyit, 84a)

19. Der-Nuṭḡ-ı Ḥazret-i Nesîmî ḡuddise sirruhu³³

Durmañ yanalum āteş-i ‘aşḡa
 Şu‘le virelüm āteş-i ‘aşḡa
 (G., 5 beyit, 84b)

31 Son mısraların sonunda “ya Hū” ibaresi vardır.

32 جيبك şeklinde yazılmış olan sözcük cebīnün diye okundu.

33 “Nesîmî, Seyyid Nesîmî, mahlasının kullandığı manzumeler Seyyid Nesîmî Divanı’nda bulunmamaktadır (bkz. Ayan, 1990). Şiirler, Seyyid Nesîmî’i ile karıştırılan 17. Yüzyıl şairi Kul Nesîmî’ye ait olabilir.

Çünkü bildün mü 'minün kalbiñde beytu'llāh var
N' için ta' zım itmedün ol evde Allāh var³⁴

(G., 6 beyit, 84b)

Göñül şād ol me'lūf olma cihānuñ yoğı varından
Demi hoş gör çün 'ākilsen ne hāşıl intizārından

(G., 5 beyit, 85a)

20. Na' t-ı şerif-i Hāzret-i Mevlāna kaddesa'llāhu sirruhu'l- 'ālā

Ey resūl-i hāzret-i Hāq v'ey hābīb-i kibriyā
Ey şabā-'ayn-ı Ādem v'ey imām-ı enbiyā

(G., 5 beyit, 86b)

Olursa devletüm hem-dem kılsa tālī'üm Bārī³⁵
Vişāle diğşirem hecri baña hāq irgöre yāri

(G., 6 beyit, 86b)

Ey şūfi bizüm şöbetimüz cāna şafādur
Hāq ile ezel itdügümüz 'ahde vefādır
Bir cur'amuzı nüş idegör derde devādur

Semā şafā cāna şafā rūh[a] gıdādur³⁶ (Mur., 4 kıta, 87a)³⁷

Hübān-ı siyāh-kerde... şirīnī-i 'ālem bā-ost

Çeşm-i mey-gün leb-i hāndān dil-i hurrem bā-ost

(B., 87b)³⁸

21. Na' t-ı Şerif-i Şeyh Gālib El-Mevlevī kuddise sirruhu

Düşdüm yine qaldur beni yā hāzret-i Monlā-yı Rūm

Bakmaz deyü bildüm seni yā Hāzret-i Monlā-yı Rūm

(K., 7 beyit, 88a)

Mazhar-ı 'aşq-ı Hūdā hāzret-i Mevlānā'dur

Menba' -ı şıdık u şafā hāzret-i Mevlānā'dur.

(K., 10 beyit, 88b)

34 “fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün” vezniyle yazılmış gazelin bu beytinde vezin problemi var.

35 پارى şeklinde yazılmış olan sözcük Bārī diye okundu.

36 Vezin problemi var.

37 Segāh niyāz āyini.

38 Mevlana'ya ait olarak gösterilen Hafız'a ait aşağıdaki beyit, mecmuada hatalı bir biçimde yazılmıştır. (G.57/1)

آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست چشم میگون لب خندان دل خرم با اوست

22. Ğavsî Dede Mevlevî-hâne-i Ğalata kıddise sirruhu

Der-i dilber ‘ibâdet-hânedür mey-hâneden soñra
 Ser-â-pâ secdedür ‘âşık iki³⁹ peymâneden soñra
 (N., 2 beyit 89a)

23. Zârî Efendi

Ğudâ rîş-i sefidüñ eyledi cârüb fazl ile
 Der-i vâlâ-yı fahrü’l-enbiyâ sulţân-ı kevniye
 (N., 2 beyit 89a)

24. Der-Nuţk-ı Ğazret-i Nakşî kıddesa’llâhu sirruhu

Ğudâyâ ‘izzetüñ Ğakķı gönül levhüñ mücellâ it
 Ğörin gel hâne-i dilden seni senden tesellâ it
 (G., 5 beyit, 89b)

Kim göre didârını
 ‘Aķlı perîşân olur
 Ref’-i Ğicâb eylese
 Vâlih u⁴⁰ Ğayrân olur
 (Mur., 2 bend, 89b)

Ğörenden bünyâd idüpdür cümle şey’-i lâ-mekân
 AĞ gözin fehm it kelâmum baķ nedür cismüñde cân
 (G., 5 beyit, 90a)

İrişdi Ğuş-ı cânumdan sadâ-yı dil gelür bir Hû
 O demdür mülk-i dilden gör gönüldür mest olup dir Hû
 (G., 5 beyit, 90a)

Ğamdu li’llâh şükr-i minnet yâre irdüm ben hele
 İkilikden kalmadı dildâre irdüm ben hele
 (G., 5 beyit, 90b)

25. Mustakîm-zâde

Şâf kıl âyineni ey dil olup
 Ğâ’ceĞānuñ şoĞbetinden feyz-mend

39 Vezin gereĞi “‘âşık” sözcüĞünden önce yazılmış “iki” sözcüĞü buraya alındı.

40 الوى şeklinde yazılan sözcük “vâlih ü” diye okundu.

ıl teveccüh birle kesb-i incilā
   Aks ide dilde şafā-yı Naqş-bend (Kıta, 91a)

26. Der-Nu-ı Hāzret-i Zekāyi El-Halveti uddise sirruhu'l-  aziz

Ey nübüvvet tahtınuñ şāhı abīb-i kibriyā
 V'ey risālet evcinüñ māhı abīb-i kibriyā (G.. 6 beyit, 91b)

Vücüduñ mahar-ı nūr-ı hüviyyet yā Resūla'llāh
 Zuhūruñ kāşif-i esrār-ı vadet yā Resūla'llāh
 (G., 6 beyit, 91b)

Vücüduñ mahar-ı sırr-ı ezeldür yā Resūla'llāh
 Dilüñ mir'āt-ı nūr-ı lem-yezeldür yā Resūla'llāh
 (G., 4 beyit, 92a)

arı-i bar-i   isyānum şefā' at yā Resūla'llāh
 Esir-i nefis-i nā-dānum şefā' at yā Resūla'llāh
 (G., 4 beyit 92b)

Göñül sevdā-yı   aşa mübtelādur yā Resūla'llāh
 Velikin āsitānuñdan cüdādur yā Resūla'llāh
 (G., 5 beyit, 92b)

Yā Resūla'llāh cürmüm çok yüzüm āyet siyāh
 Hāk-pā-yı devletüñden ayrı yok cāy-ı penāh
 (G., 6 beyit, 93a)

Füzün oldu firāuñla eninüm yā Resūla'llāh
 Yanup yaılmada alb-i azinüm yā Resūla'llāh
 (G., 7 beyit, 93a)

am itdi addümi bār-ı günāhum yā Resūla'llāh
 acil itdi beni rü-yı siyāhum yā Resūla'llāh
 (G., 7 beyit, 93b)

Zuhūruñ   āleme lu u keremdür yā Resūla'llāh
 Vücüdüñ menba' -ı cüd u himemdir Yā Resūla'llāh
 (G. 7 beyit, 94a)

Turkish Studies

Gönül çeyş-i⁴¹ sivādan pür fitendür yā Resūla'llāh
Felāket dīde-i derd u mihendür yā Resūla'llāh
(G., 6 beyit, 94b)

Gönül ' aşk-ı habīb-i kibriyāya āşinā olsun
Dil-i zulmet-serāyum ol ziyādan rūşenā olsun
(G., 7 beyit, 95a)

Perişān hāli bu hātır-ḥarābīñ yā Resūla'llāh
Hücūmı var telāş u ıztırābuñ yā Resūla'llāh
(G., 7 beyit, 95b)

Cemālūñ nūr-ı zāt ile münevver yā Resūla'llāh
Ḳaşuñ mihrābına Allāhu ekber yā Resūla'llāh
(G., 7 beyit, 96a)

Na't-ı şerīf

Ey mecma' -ı meḥāsin-i aşḥāb-ı bā-şafā
V'ey menba' -ı mekārīm-i erbāb-ı ıştıfā
Sensin cihānda vāriş-i sırr-ı Muḥammedī
Zātında mūnderic heme esrār-ı Muşţafā
Ehl-i niyāza n'ola ḳapuñ ḳible-gāh olsa
Vechūñde zāhir oldı senūñ nūr-ı kibriyā
Sırrın sirāyet eyledi kevn ü mekān hep
Feyzūñde iktisāb-ı vüçüd itdi māsivā
Ey ma' den-i ' ināyet ü cūd u kerem ' Alī
V'ey ḳişver-i şecā' ate sultān-ı lā-fetā
Nūr-ı velāyetūñle ğumūmun seyencelī
Üdrik nidā' e ' abdiḳe yā Murtaşā ' Alī (Trc.b., 5 bend, 96b)

Āfitāba baḳamam ḥātırıma yār gelür
Māh noşşān ider ol gice ki dildār gelür (G., 4 beyit, 97b)

Ey dil cefā mı oldı senūñ istirāḥatūñ
Ey dīde ḳande ḳaldı ' aceb h'āb-ı rāḥatūñ (G., 6 beyit, 97b)

41 جيس şeklinde yazılmış olan kelime çeyş şeklinde okundu.

27. Der-Nuṭṭ-ı Ḥazret-i Maḥvī ḳuddise sirruhu'l-‘ālī

Dermendüm mücrimüm dermāna geldüm yā Resūl
 Sā’ilüm muḥtācınım iḥsāna geldüm yā Resūl
 (G., 7 beyit, 98b)

28. Der-Nuṭṭ-ı Ḥacı Bayrām-ı Velī ḳuddise sirruhu'l-‘ālī

N’oldı bu gönlüm n’oldı bu gönlüm
 Derd-i ğamuñla ṭoldı bu gönlüm
 Yandı bu gönlüm yandı bu gönlüm
 Yanmada dermān buldı bu gönlüm (5 kıta, 99a)

29. Nuṭṭ-ı Meftūnī⁴²

Allāhu Rabb-i lā-yezāl yā vāḥid [ü] yā ze’l-celāl
 Ey pādişā[h]-ı bī-zevāl yessir lenā ḥayre’l-umūr
 (G., 5 beyit, 99a)

30. Der-Nuṭṭ-ı Ḥazret-i Yahyā ḳuddise sirruhu

Gel vücūduñ perdesin ḳaldur cemāl-i yāri gör
 Cān gözinden sil gubārı çehre-i dildārı gör
 (G., 5 beyit, 99b)

31. Der-Nuṭṭ-ı Ḥazret-i Muḥyī ḳuddise sirruhu

Niyāz-ı ‘arz-ı ḥācete ulu dergāhımız vardur
 Dil u cāndan münācata bizüm Allāh’ımız vardır
 (G., 5 beyit, 100a)

32. Der-Nuṭṭ-ı Ḥazret-i ‘Abdu’l-Ḥayy ḳuddise sirruhu

Ne gam ey dil meşāḳḳatden kerīm Allah’ımız var
 Ümīdin kesme raḥmetden kerīm Allah’ımız var
 (G. 5 beyit, 100a)

42 Sultan II. Mustafa (Ak: 2001:81).

33. Der-Nuṭṭ-ı Ḥazret-i Kenzī ḳuddise sirruhu

Mefātiḥü'l-Ḥudā oldı hilālün yā Resūla'llāh
Meşābihü'd-dücā nūr-ı cemālün yā Resūla'llāh
(G., 4 beyit, 100b)

34. Der-Nuṭṭ-ı Ḥazret-i Fenāyī

Cān u dil şehrin ezelden eyledi yaǧmā-yı 'aşḳ
Ol vecihden düşdi bu 'ālemlere ğavḡa-yı 'aşḳ
(G., 4 beyit, 100b)

II. Diğer Manzumeler⁴³

Gör baña n'eyledi ol māh-ı mehī
Ṭāḡa düşürdi bu dil-i vālihi
Geşt iderüm 'aşḳ ile 'azm-i rāhı
Āh ile efğanımı şanma tehi⁴⁴ (Mur., 7 bend, 102a)

Nazīre-i Esrār Dede

Şu' lelenüp derd-i ğam-ı ıztırāb
İtdi gönül mülküni yek-ser ḡarāb
Āteş-i hecr eyledi bağrum kebāb⁴⁵ (6 bend, 102a)

Ġazel-i Neş'et

Bezm-i vuşlatda 'aceb hecr-keş-i yār oldum
Nüş-dārū-yı şifā-baḡş ile bīmār oldum
Düşdüm ol şāhī gülün dāmenine ḡār oldum
Ġoncama jāle gibi n'eyleyeyüm bār oldum
Şabrı güç çāresi güç derde giriftār oldum
(Muh., 3 bend, 102b)

43 Bu başlık altında yer verdiğimiz manzumeler, mecmuada "Gazel" başlığı altında verilmiştir.

44 Şairini tespit edemediğimiz ve murabba olarak gösterdiğimiz bu manzume eksik ve kusurlu görünmektedir.

45 Orijinalinin tahmis olması gerektiğini düşündüğümüz müselle görünümündeki bu manzume üstteki mahlassız şiire nazire olarak yazılmışsa da eksik ve kusurlu bir görünüm arz etmektedir.

Cennet mekân Hüdāvendigār-ı esbāk Sultān Selīm Hān⁴⁶ Hāzretlerinüñ Ğazelleridür

Rūz [u] şeb dīdelerim derdüñ ile ƙan ađlar
Vāƙıf olan benüm esrāruma ol ān ağlar

(G., 5 beyit, 103b)

Diger Nazāre-i Rif'at Beg

Seng-i firƙatde olan zaħmuma cānān ağlar
Dāđ-ı sīnem acıyup eşk-i hūn-efşān ađlar
Şerħa-i cism aƙıdup ƙan firāvān ağlar
Rūz [u] şeb dīdelerüm derdüñ ile ƙan ađlar
Vāƙıf olan benüm esrāruma ol ān ağlar

(Thm., 5 bend, 103b)

Ğazel-i Sultān Selīm Hān Tahmis-i Şehdī

Senden ey āfet-i cān gerçi ki her cān ağlar
Hāşret-i la' l-i lebūñle dađı sultān ađlar
Ğam-ı hicrānunile bende firāvān ağlar
Rūz [u] şeb dīdelerüm derdüñ ile ƙan ađlar
Vāƙıf olan benüm esrāruma ol ān ağlar

(Thm., 5 beyit, 104b)

Hāzret-i Sultān Süleymān Hān 'aleyhi rahmeti ve'l-ğufrān⁴⁷

Kendümi 'add itmezem bir dāne-i erzen gibi
Şavurur bu 'ömrümüz bād-ı ecel hırmen⁴⁸ gibi

(Mfr., 105b)

Nazāre-i Ebu's-su'ūd Efendi

Kendüye ne deñlü zīnet virse dünyā zen gibi
Aşlā aña meyl ƙılmaz olmayan erzen gibi

(Mfr., 105b)

Diger Beyt-i Sultān Süleymān⁴⁹

Şehā zülfüñ ƙarar yārin ... şāne ammā neden soñra
Ulu 'aşıƙlarınñ göñli ala ammā neden soñra

(Mfr., 105b)

46 III. Selīm (İlhamî), (İsen vd. 1997:233)

47 Sultan Süleyman'a ait olarak gösterilen bu beyit, Sultan II. Selīm (Selimî)'e aittir. (Kesik, 2012:13)

48 hırmen sözcüğünden sonra "erzen" sözcüğü yer almaktadır. Vezni bozduğu için yukarıya alınmadı.

49 Muhibbî Divanı'nda bu beyte rastlayamadık. (Ak: 1987)

Nazîre-i Ebu's-su'ûd Efendi

Şunar bir cām-ı memlû biñ tehî peymāndan soñra
Döner vefk-i murād üzre felek ammā neden sonra
(Mfr., 105b)

Tahmis-i Bākî Efendi Ğazel-i Sultān Süleymān

Cāme-i şıhhat Ğudā'dan halka bir hil'at gibi
Bir libās-ı fāhir olmaz cisme ol kisvet gibi
Var iken baht [u] sa'ādet dünyāda vahdet gibi
Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes şıhhat gibi
(Thm., 5 bend, 106a)

Ğazel-i Bākî Efendi

Sākiyā kıalmaz imiş çünkü bu şöbet bākî
Mey-i gül-gün içelüm bāde-i cennet bākî
(G., 5 beyit, 106b)

SONUÇ

Tertip edildikleri devrin edebî beğenisini yansıtan mecmualar, aynı zamanda toplumun şiire duyduğu ilginin de bir göstergesi konumundadır. Bu yüzden yakın dönemlere kadar yazılagelmiş olanlar da dâhil şiir mecmualarının incelenmesi ve içerik tespitlerinin yapılması gerekmektedir.

Bu düşünceyle üzerinde çalışmış olduğumuz Millî Kütüphane'de 06 Mil Yz. A 3692 numarada kayıtlı 107 varaktan oluşan şiir mecmuasında 265 manzume bulunmaktadır. Yazarı ve yazılış tarihi belli olmayan mecmuanın 19. yüzyılın başlarında yazılmış olduğu söylenebilir. Mecmuanın ağırlıklı kısmı dinî-tasavvufî içerikli şiirlerden oluşmuştur. İlahî, tevhid, münacat, naat türündeki bu manzumeler, genelde gazel ve koşma nazım biçimleri ile kaleme alınmıştır. Bunun yanında zaman zaman murabba, muhammes nazım şekliyle yazılmış manzumelere de yer almaktadır.

Mecmua yazarı, yaşadığı dönemde revaçta olan çoğu bestelenmiş ilahileri derlemiştir. Eserde özellikle "Azîz Mahmûd Hüdâyî Niyâzî-i Mısırî, Bursalı İsmâil Hakkı, Yûnus Emre/Âşık Yûnus, Eşrefoğlu Rûmî"nin bugün de hâlâ canlılığını devam ettiren ilahileri geniş yer tutmaktadır.

KAYNAKÇA

- AK, Coşkun (1987), *Muhibbî Divanı*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- AK, Coşkun (2001), *Şair Padişahlar*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- AYAN, Hüseyin (1990), *Nesîmî Divanı*, Ankara: Akçağ Yay.
- AYDEMİR, Yaşar, “Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü Ve Karşılaşılan Problemler”, *Turkish Studies Dergisi*, S. 5, Tunca Kortantamer Özel Sayısı 1, Yaz 2007, s. 122-137)
- Azîz Mahmûd Hüdâyî, *Dîvân-ı İlahîyât* (Haz. Mustafa Tatçı, Yıldız Musa), Ankara: Kitabevi.
- GIYNAŞ, Kamil Ali, “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”, *Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, S. 25, 245-260.
- İSEN, Mustafa; Bilkan, A. Fuat (1997), *Sultan Şairler*, Ankara: Akçağ Yay.
- KESİK, Beyhan (2012), Selimî (II. Selim) Divançesi, Vizyon Yayınevi.
- TATÇI, Mustafa (2005), Âşık Yunus, Ankara: MEB Yay.
- UZUN, Mustafa, (2003), “Mecmua”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, s. 265–268.
- YÖNTEM, Ali Cânib, (1927), “Edebiyat Tedkiklerinde Mecmuaların Rolü”, *Hayat*, S. 45, s. 363–364.
- <http://www.konya.bel.tr/sayfadetay.php?sayfaID=130>

KISALTMALAR

B.	Beyit
G.	Gazel
K.	Kaside
Mfr.	Müfret
Muh.	Muhammes
Mur.	Murabba
N.	Nazm
Thm.	Tahmis
Tre.b.,	Terci-bend